

TERAVILJATURG

SAAGIAASTA 2011/2012

HINNAURING

AGRISEIRE

TNS EMOR

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:
Kaidi Reedi, Aivar Voog, Maire Nõmmik

Tellijapoolne kontaktisik: Aleksander Vukkert

AS Emor

Tammsaare Ärikeskus
A. H. Tammsaare tee 47
11316 Tallinn

t: +372 626 8500

f: +372 626 8501

emor@emor.ee

www.emor.ee

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

©TNS Emor

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Teravilja ja teraviljasaaduste tootmine	
Teravilja ja teraviljasaaduste tootmine.....	4
Tabel 1: Teravilja kasvupind Eestis	5
Tabel 2: Teravilja kogusaak Eestis	5
Tabel 3: Teravilja saagikus Eestis	6
Tabel 4: Rapsi kasvupind, rapsiseemne saak ja saagikus Eestis.....	6
Tabel 5: Teravilja ja rapsiseemne kokkuost saagiaastal Eestis.....	7
Tabel 6: Teraviljatoodete tootmine Eestis 2007-2011.....	7
Tabel 7: Teravilja ja teraviljasaaduste bilanss saagiaastate lõikes.....	8
Joonis 1: Teravilja ressursid ja selle kasutamine Eestis saagiaastate lõikes	9
Tabel 8: Teravilja ja teraviljasaaduste bilanss Euroopa Liidus saagiaastate lõikes ja prognoos saagiaastaks 2012/2013	9
Teravilja ja teraviljatoodete hinnad	
Teravilja ja teraviljatoodete hinnad	10
Tabel 9: Teravilja ja rapsiseemne aasta keskmised kokkuostuhinnad Eestis	11
Joonis 2: Toiduteravilja kokkuostuhind Eestis saagiaastate lõikes.....	11
Joonis 3: Söödateravilja kokkuostuhind Eestis saagiaastate lõikes	12
Joonis 4: Toidunisu kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012	13
Joonis 4: Toidurukki kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012	13
Joonis 6: Söödakaera kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012	14
Joonis 7: Söödanisu kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012.....	14
Joonis 8: Söödaodra kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012	15
Joonis 9: Teravilja rahvusvahelised kokkuostuhinnad	15
Joonis 10: Rapsi rahvusvahelised kokkuostuhinnad	16
Tabel 10: Teraviljatoodete saagiaasta keskmised jaehinnad Eesti kauplustes	17
Tabel 11: Teraviljatoodete ja toiduõli keskmised jaehinnad Euroopa pealinnade supermarketites septembris 2012.....	17

Eksport ja import

Eksport ja import.....	18
Joonis 11: Teravilja ja teraviljasaaduste eksport ning import saagiaastate lõikes	20
Joonis 12: Teravilja ja teraviljatoodete ekspordi- ja impordikäive saagiaastate lõikes.....	20
Tabel 12: Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste põhieksporti käive ja struktuur Eestis saagiaastate lõikes.....	21
Tabel 13: Teravilja ning rapsi saagiaasta keskmised ekspordi ühikuhinnad	21
Tabel 14: Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste põhieksport Eestis saagiaastate lõikes	21
Tabel 15: Teravilja ja teraviljatoodete ekspordi struktuur riikide lõikes saagiaastal 2011/2012.....	22
Tabel 16: Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste põhiimpordi käive ja struktuur Eestis	23
Tabel 17: Teravilja ning rapsi saagiaasta keskmised impordi ühikuhinnad	23
Tabel 18: Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste põhiimport Eestis saagiaastate lõikes.....	23
Tabel 19: Teravilja ja teraviljatoodete impordi struktuur riikide lõikes saagiaastal 2011/2012.....	24

Trendid Euroopa Liidus

Trendid Euroopa Liidus	25
------------------------------	----

Maailmaturu trendid

Maailmaturu trendid.....	26
Tabel 20: Teravilja ja õlitaimede seemnete tootmine ja tarbimine maailmas saagiaastate lõikes	27
Kokkuvõte.....	28

Sissejuhatus

Käesolev aruanne annab ülevaate Eesti teraviljaturust saagiaastal 2011/2012 võrrelduna eelnevate perioodidega ja Euroopa ning muu maailmaga.

Aruandes antakse ülevaade teravilja ja rapsi kasvupinnast, saagist ja saagikusest. Käsitletakse ka teravilja kokkuostuhindu, teraviljatoodete jaehindu ja teravilja, teraviljatoodete ning rapsi ekspordi ja importi.

Täiendavalt esitatakse veel maailma teraviljaturu arengute prognoos saagiaastaks 2012/2013 ja prognoos aastani 2020.

Töös on allikatena kasutatud Statistikaameti andmebaase, Eesti Konjunkturiinstituudi ja TNS Emori kogutud andmeid ning USDA, Euroopa Komisjoni ning Põllumajandusministeeriumi andmeid.

Teravilja ja teraviljasaaduste tootmine ja kasutamine

Teravilja ja teraviljasaaduste tootmine

Teravilja ja rapsi kasvupind, saak ja saagikus

2011. aastal kasvas teravilja kasvupind esialgsete andmete põhjal 4,2% ehk 309,4 tuhande hektarini. Siinkohal suurenes taliteravilja kasvupind 12,8% võrra 90,1 tuhande hektarini, kuid suviteravilja kasvupind hoopis vähenes 3% võrra 219,3 tuhande hektarini. Enim suurenes talinisu kasvupind vastavalt 13,6 tuhande hektari võrra ehk 25,8%, rukki kasvupind 4 tuhande hektari võrra ehk 30,1% ja kaera kasvupind vastavalt 4,2 tuhande hektari võrra ehk 14,8%. Kõige enam vähenes suvinisu kasvupind – 9 tuhande hektari võrra ehk 11,9%.

Hoolimata sellest, et suviteravilja kasvupind vähenes, suurenes 2012. aastal kogusaak parema saagikuse arvelt võrreldes 2010. aastaga 15,1% ehk 652,7 tuhande tonnini. Ka taliteravilja kogusaak on saagikuse ja kasvupinna kasvu arvelt võrreldes eelmise aastaga tõusnud 90,4% võrra ehk 389 tuhande tonnini.

Rapsi kasvupind hakkas pärast pikaajalist tõusu 2011. aastal mõnevõrra vähenema ja mõningast vähenemist – 2,6% ehk 86,7 tuhande hektarini – nähakse esialgsete andmete põhjal ka aastaks 2012. Kuna aga saagikuse kasvuks on esialgsetel andmetel 23,5%, siis on ka kogusaak 2012. aastal esialgsetel andmetel 15,5% suurem kui 2011. aastal.

Teravilja ja rapsi kokkuost

Teravilja kokkuost on saagiaastal 2011/2012 võrrelduna saagiaastaga 2010/2011 suurenenud 37,2 tuhande tonni võrra ehk 8,3%. Koguseliselt on kokkuost kõige enam kasvanud nisu puhul (31,3 tuhat tonni ehk 12,4%). Vähenenud on ainsana odra kokkuost (4,4 tuhat tonni ehk 3%).

Saagiaastal 2011/2012 on suurenenud ka rapsi kokkuost – 12,7 tuhande tonni võrra ehk 9%.

Teraviljatoodete tootmine

2011. aastal kasvas võrreldes 2010. aastaga nii jahu kui ka jahust kondiitritoodete ja pagaritoodete tootmine ning vähenes vaid tangainete tootmine. Jahu puhul kavas just nisujahu tootmine – 6,9% 51,8 tuhandelt tonnilt 55,4 tuhandele tonnile. Rukkijahu tootmine jäi aga 2010. aastaga võrreldes ligikaudu samale tasemele.

Teravilja kasvupind Eestis
(tuh ha)

Tabel 1

Kogu Eesti	2009	2010	2011	2012*	muutus ± %	
					11/'10	12/'11
Teravili kokku	316,4	275,3	297,0	309,4	7,9%	4,2%
.. sh taliteravili	69,7	68,2	79,9	90,1	17,2%	12,8%
....rukis	15,3	12,6	13,3	17,3	5,6%	30,1%
....nisu	45,0	50,6	52,8	66,4	4,3%	25,8%
....oder	1,4	1,0	0,3	0,2	-70,0%	-33,3%
....tritik	8,0	4,0	6,2	6,2	55,0%	0,0%
.. sh suviteravili	246,7	207,1	226,1	219,3	9,2%	-3,0%
....nisu	68,6	68,8	75,6	66,6	9,9%	-11,9%
....oder	139,3	103,8	118,0	116,6	13,7%	-1,2%
....kaer	36,1	30,4	28,4	32,6	-6,6%	14,8%
....segavili	2,6	3,8	3,8	3,0	0,0%	-21,1%
....tatar	0,1	0,3	0,3	0,5	0,0%	66,7%

*2012. aasta andmed on esialgsed

Allikas: SA

Teravilja kogusaak Eestis
(aidakaalus, tuh t)

Tabel 2

Kogu Eesti	2009	2010	2011	2012*	muutus ± %	
					11/'10	12/'11
Teravili kokku	873,5	678,4	771,6	1041,7	13,7%	35,0%
.. sh taliteravili	209,7	184,6	204,3	389,0	10,7%	90,4%
....rukis	39,1	25,0	31,0	59,7	24,0%	92,6%
....talinisu	144,6	148,5	159,0	301,0	7,1%	89,3%
....talioder	3,4	2,1	0,7	0,7	-66,7%	0,0%
....tritik	22,6	9,0	13,6	27,6	51,1%	102,9%
.. sh suviteravili	663,8	493,8	567,3	652,7	14,9%	15,1%
....suviniisu	197,9	179,1	201,2	194,9	12,3%	-3,1%
....oder	373,6	252,7	294,3	361,9	16,5%	23,0%
....kaer	86,5	54,5	62,8	87,5	15,2%	39,3%
....segavili	5,7	7,4	8,8	8,2	18,9%	-6,8%
....tatar	0,1	0,1	0,2	0,2	100,0%	0,0%

*SA prognoos

Allikas: SA

Teravilja saagikus Eestis
(kasvupinnalt, aidakaalus, kg/ha)

Tabel 3

Kogu Eesti	2009	2010	2011	2012*	muutus ± %	
					11/'10	12/'11
Teravili kokku	2761	2464	2598	3528	5,4%	35,8%
.. sh taliteravili	3010	2707	2883	4419	6,5%	53,3%
....rukis	2555	1983	2325	3550	17,2%	52,7%
....talinisu	3216	2934	3013	4630	2,7%	53,7%
....talioder	2371	2210	2286	4130	3,4%	80,7%
....tritik	2834	2234	3050	4580	36,5%	50,2%
.. sh suviteravili	2690	2384	2509	3149	5,2%	25,5%
....suvinis	2883	2604	2659	3250	2,1%	22,2%
....oder	2683	2433	2494	3200	2,5%	28,3%
....kaer	2394	1790	2211	2820	23,5%	27,5%
....segavili	2234	1964	2345	3000	19,4%	27,9%
....tatar	615	452	732	500	61,9%	-31,7%

*SA prognoos

Allikas: SA

Rapsi kasvupind, rapsiseemne saak ja saagikus Eestis

Tabel 4

Kogu Eesti	2009	2010	2011	2012*	muutus ± %	
					11/'10	12/'11
Kasvupind (tuh ha)	82,1	98,2	89,0	86,7	-9,4%	-2,6%
Saak (tuh t)	136,0	131,0	144,2	166,5	10,1%	15,5%
Saagikus (kg/ha)	1657	1334	1620	2000	21,4%	23,5%

*SA prognoos

Allikas: SA

Teravilja ja rapsiseemne kokkuost saagiaastal Eestis
(tuh tonni)

Tabel 5

Kogu Eesti	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	muutus	
					11/12 - 10/11, kogus	11/12 - 10/11, %
Teravili kokku	506,5	474,1	449,9	487,1	37,2	8,3%
...nisu	256,6	244,0	252,4	283,7	31,3	12,4%
...rukis	63,5	24,3	21,4	29,8	8,4	39,3%
...oder	148,9	159,6	148,2	143,8	-4,4	-3,0%
...kaer	23,8	32,3	15,3	19,5	4,2	27,5%
...tritik	5,9	6,8	3,0	4,4	1,4	46,7%
Rapsiseeme	111,9	115,7	141,0	153,7	12,7	9,0%

Allikas: SA

Teraviljatoodete tootmine Eestis 2007-2011
(tuh tonni)

Tabel 6

Kogu Eesti	2009	2010	2011	muutus ± %
				11/10
Jahu	74,4	78,7	81,2	3,2%
...nisujahu	51,6	51,8	55,4	6,9%
...rukkijahu	22,3	25,8	25,7	-0,4%
Tangained	3,2	7,5	2,5	-66,7%
...manna	1,0	1,2	0,9	-25,0%
Pagaritooted	74,1	75,5	76,4	1,2%
...leib	31,1	29,9	29,9	0,0%
..sai, sepikulised	31,3	33,4	34,7	3,9%
...suhkru- ja rasvarikkad saiad, pirukad	9,0	8,7	7,9	-9,2%
...kuivikud, röstleib, krõbeleivad, barankad	0,6	0,6	0,6	0,0%
...pitsad	1,4	2,4	2,6	8,3%
Jahust kondiitritooted	7,1	8,4	9,4	11,9%
...tordid, koogid	4,1	5,2	5,6	7,7%
...keeksid, rullbiskviidid	0,4	0,4	0,3	-25,0%
...vahvlid	0,2	0,1	0,1	0,0%
...küpsised	1,8	1,9	2,2	15,8%
...präänikud, piparkoogid	0,6	0,8	1,1	37,5%

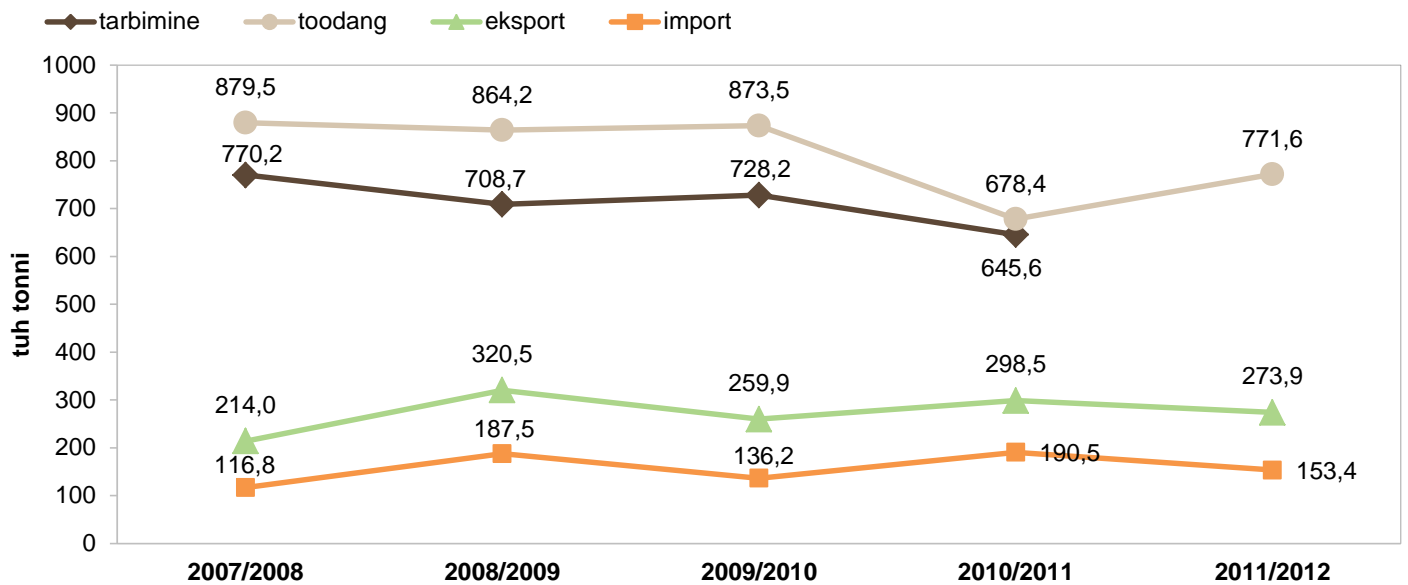
2012. aasta andmed avaldatakse veebruaris 2013

Allikas: SA

Kogu Eesti	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012*
TOODETUD	864,2	873,5	678,4	771,6
IMPORT	187,5	136,2	190,5	153,4
KOKKU RESSURSID	1051,7	1009,7	868,9	925,0
TARBIMINE	708,7	728,2	645,6	
...seemnena	71,9	69,0	67,7	
...loomasöödana	493,0	516,6	439,5	
...tööstuslik	28,5	25,4	27,1	
...inimtarbimine (terakaalus)	110,1	111,5	108,4	
...inimtarbimine (tootekaalus)	84,5	87,7	85,0	
.....tarbimine inimese kohta (tootekaalus), kg	63,1	65,4	63,4	
...kadu	5,3	5,8	3,0	
EKSPORT	320,5	259,9	298,5	273,9
KASUTAMINE KOKKU	1029,2	988,2	944,1	
VARUDE MUUTUS PERIOODI LÖPUS	22,5	21,5	-75,2	

*2011/2012 andmed avaldatakse veebruaris 2013

Allikas: SA

Allikas: SA

Teravilja ja teraviljasaaduste bilanss Euroopa Liidus saagiaastate lõikes ja prognoos saagiaastaks
2012/2013
(mln tonni)

Tabel 8

	2009/2010	2010/2011	2011/2012*	2012/2013**
VARUD PERIOODI ALGUSES	60,2	54,4	36,6	37,0
TOODETUD	291,4	274,8	285,7	271,6
IMPORT KOLMANDATEST RIIKIDEST	8,0	13,4	14,4	15,4
KOKKU RESSURSID	359,6	342,6	336,7	324,0
SISETARBIMINE	276,9	273,7	273,5	271,5
...seemnena	9,9	9,6	9,7	9,7
...loomasöödana	172,4	167,5	167,0	164,0
...tööstuslik	27,6	29,2	29,2	29,9
...inimtarbimine	64,9	65,1	65,4	65,7
...kadu	2,2	2,2	2,2	2,2
EKSPORT KOLMANDATESSE RIIKIDESSE	28,1	32,3	26,2	22,6
KASUTAMINE KOKKU	305,0	306,0	299,7	294,1
VARUD PERIOODI LÖPUS	54,4	36,6	37,0	29,9
VARUDE MUUTUS PERIOODI LÖPUS	-5,8	-17,8	0,4	-7,1

* esialgne

**prognoos

Allikas: Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraat

Teravilja ja teraviljatoodete hinnad

Teravilja ja teraviljatoodete hinnad

Kokkuostuhinnad

Teravilja kokkuostuhinnad Eesti tootjatelt on saagiaastal 2011/2012 võrreldes saagiaastaga 2010/2011 tõusnud. Pikemat trendi jälgides võib aga näha, et teravilja kokkuostuhind on saavutanud ligikaudu saagiaasta 2007/2008 taseme. Kõige kõrgemat hinda maksti saagiaastal 2011/2012 keskmiselt toidunisu ja toiduodra eest – vastavalt 192,41 eurot ja 189,35 eurot.

Nii Eestis kui ka Euroopas tervikuna võis 2011. aasta viimases kvartalis näha kokkuostuhindade madalamat taset, kuid 2012. aasta alguses hakkasid hinnad jälle ülespoole liikuma, saavutades 2011. aasta alguse kõrgpunktiga sarnase taseme.

Eesti teravilja hinnad võrrelduna Euroopa Liidu keskmisega on enamjaolt olnud madalamad. Euroopa Liidu keskmise taseme lähedal püsis vaid söödanisu kokkuostuhind ja seda 2011/2012 saagiaasta esimeses pooles.

Jaehinnad

Teraviljatoodete jaehinnad on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 mõnevõrra langenud ja seda kõigi vaadeldud toodete puhul. Kõige suurema languse ehk 8% on läbi teinud saia hind, jõudes 1,49 euro tasemelt 1,37 euro tasemele, kuid oluliselt on langenud ka kaerahelveste hind ning seda 7,7% võrra 1,43-lt eurolt 1,32-le eurole. Nisujahu on odavnenu vaid ühe sendi võrra kg kohta, mis teeb muutuseks 1,5%. Mis puudutab aga leiva hinda, siis kuna EKI märkis leiva hinda keskmisena ja TNS Emor vaatleb peenleiva ja rukkileiva hinda eraldi, siis on leiva hinna täpset muutust metoodiliste erinevuste tõttu raske öelda, kuid võib kinnitada, et leiva hind on samuti mõnevõrra langenud.

Võrdluses Euroopa pealinnade supermarketite jaehindadega teraviljatoodete kategoorias oli Eestis 2012. aasta septembris pealinnade keskmisest tasemest kallim rapsiõli ja veidi kallimad ka spagetid. Keskmisest odavam oli Eesti hinnatase nisujahu, röstsaia ja Kellogg'si maisihelveste puhul. Odavaimad teraviljatooted on vaadeldud pealinnadest Prahast ja Berliinis, kõige kallimad teraviljatooted leiab aga Stockholmist ja Londonist.

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012*	Muutus '11/12 - 10/11, ± %
Nisu					
Toidunisu	158,69	110,95	201,04	192,41	-4,3%
Söödanisu	117,98	99,77	190,28	180,59	-5,1%
Rukis					
Toidurukis	124,69	74,27	160,94	176,97	10,0%
Söödarukis	88,45	64,81	116,64	142,00	21,7%
Oder					
Toiduoder	99,96	85,07	150,18	189,35	26,1%
Söödaoder	120,28	93,12	164,49	180,98	10,0%
Kaer					
Toidukaer	115,94	79,25	152,47	171,07	12,2%
Söödakaer	101,56	62,63	126,46	155,00	22,6%
Tritik**	128,59	80,53	136,21	181,10	33,0%
Rapsiseeme	307,42	249,45	369,54	437,86	18,5%

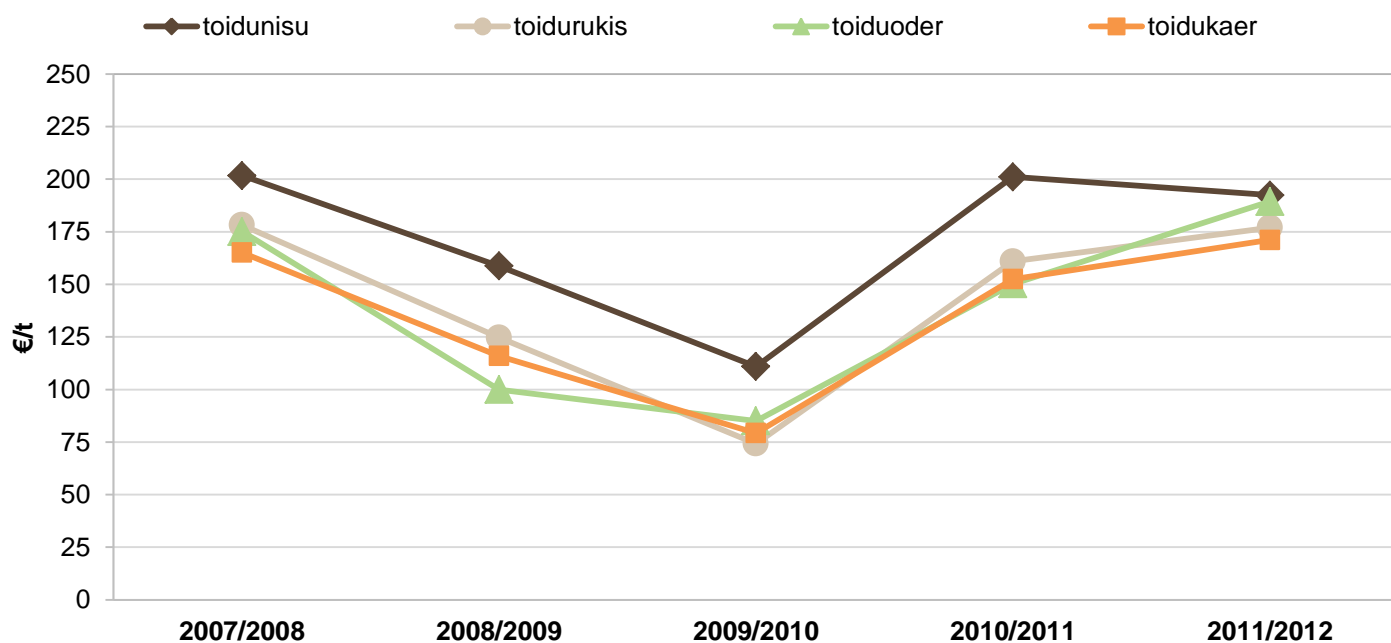
*2011/2012 saagiaasta andmed on esitatud 10 kuu kaalutud keskmisena (september 2011-juuni 2012)

** Tritiku hind on saagiaasta aritmeetiline keskmine

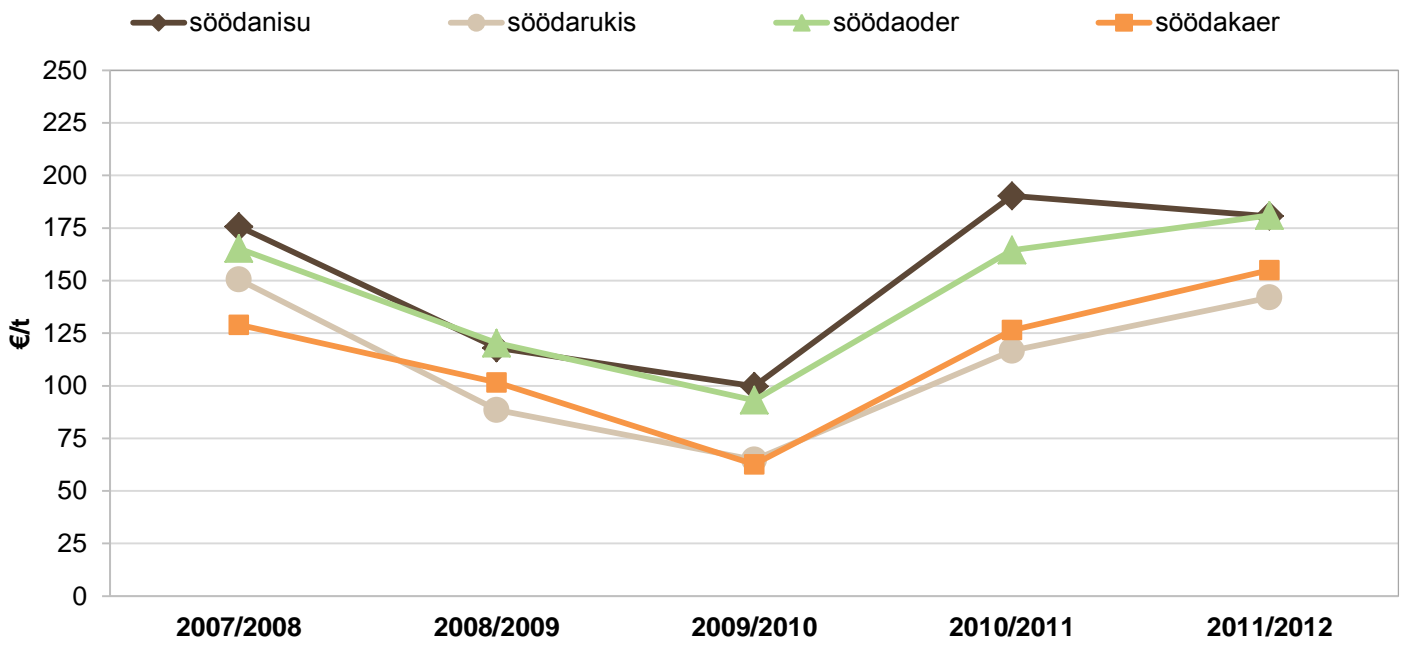
Allikas: TNS Emor, EKI

Toiduteravilja kokkuostuhind Eestis saagiaastate lõikes
 (€/t, km-ta, Eesti tootjatelt)

Joonis 2

Allikas: TNS Emor, EKI

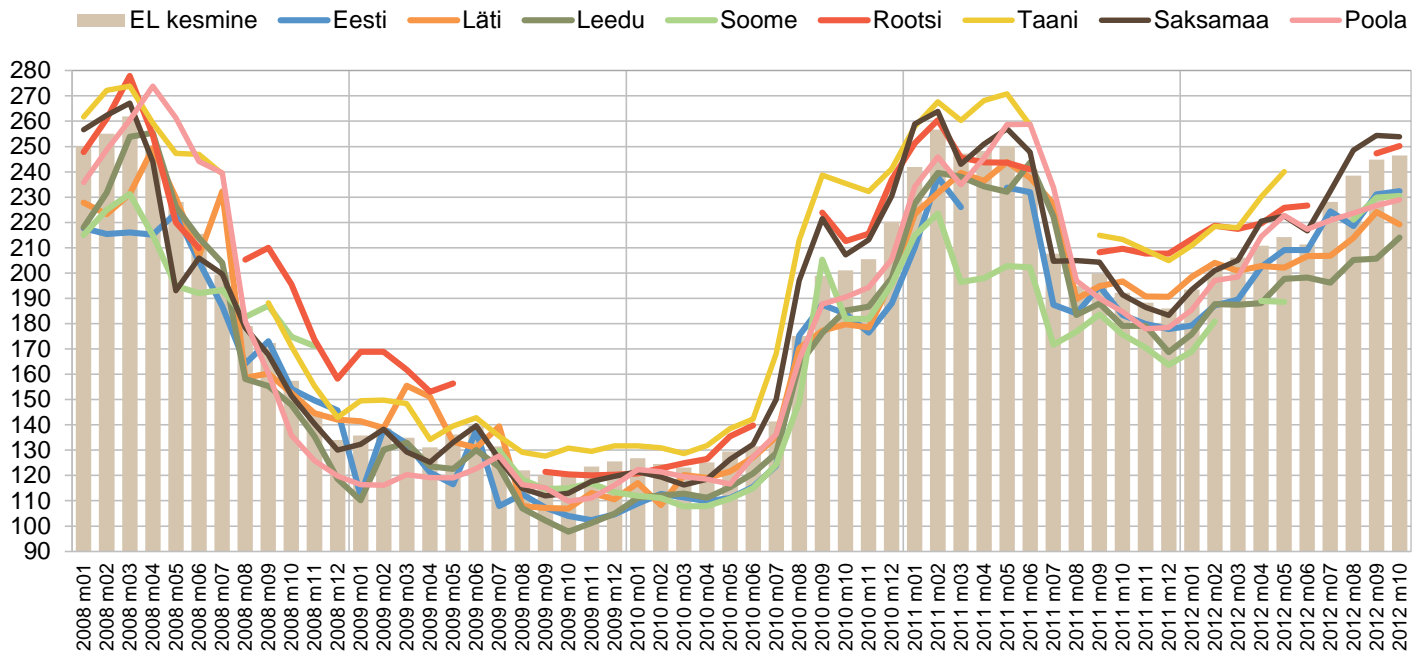

Allikas: TNS Emor, EKI

Toidunisu kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012
(€/t, km-ta)

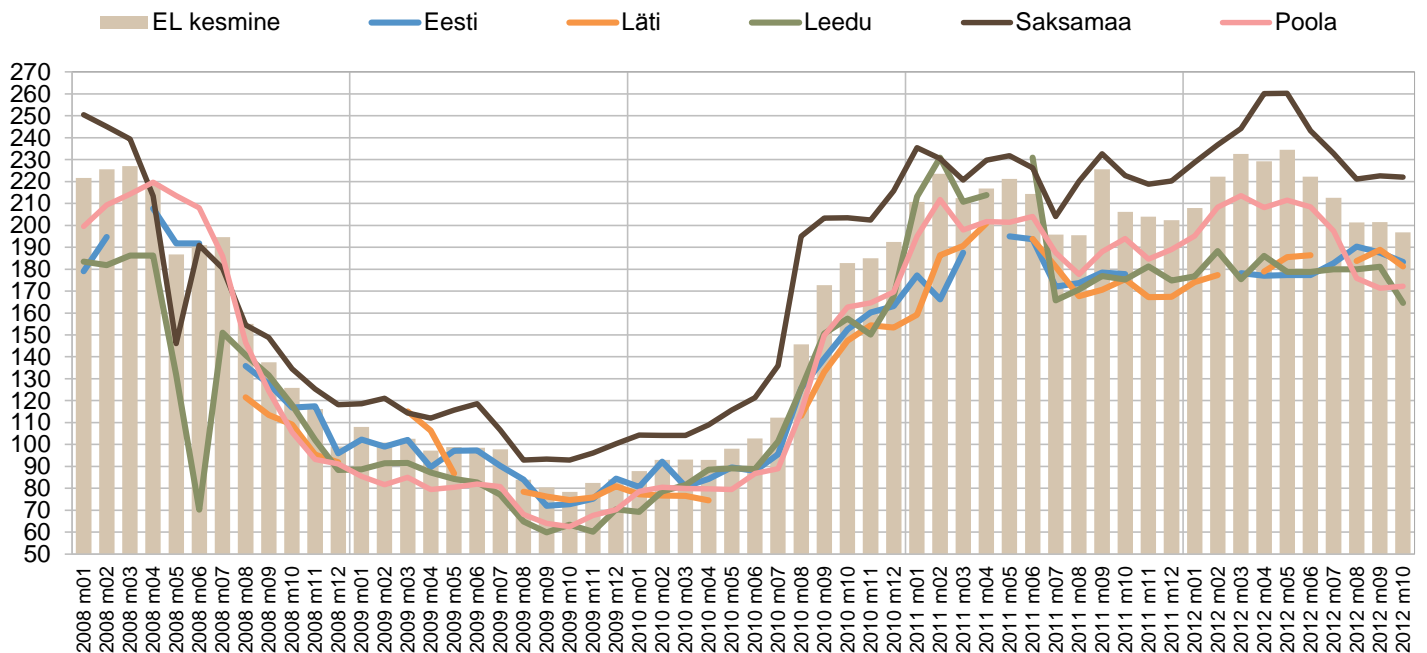
Joonis 4

Allikas: Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraat

Toidurukki kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012
(€/t, km-ta)

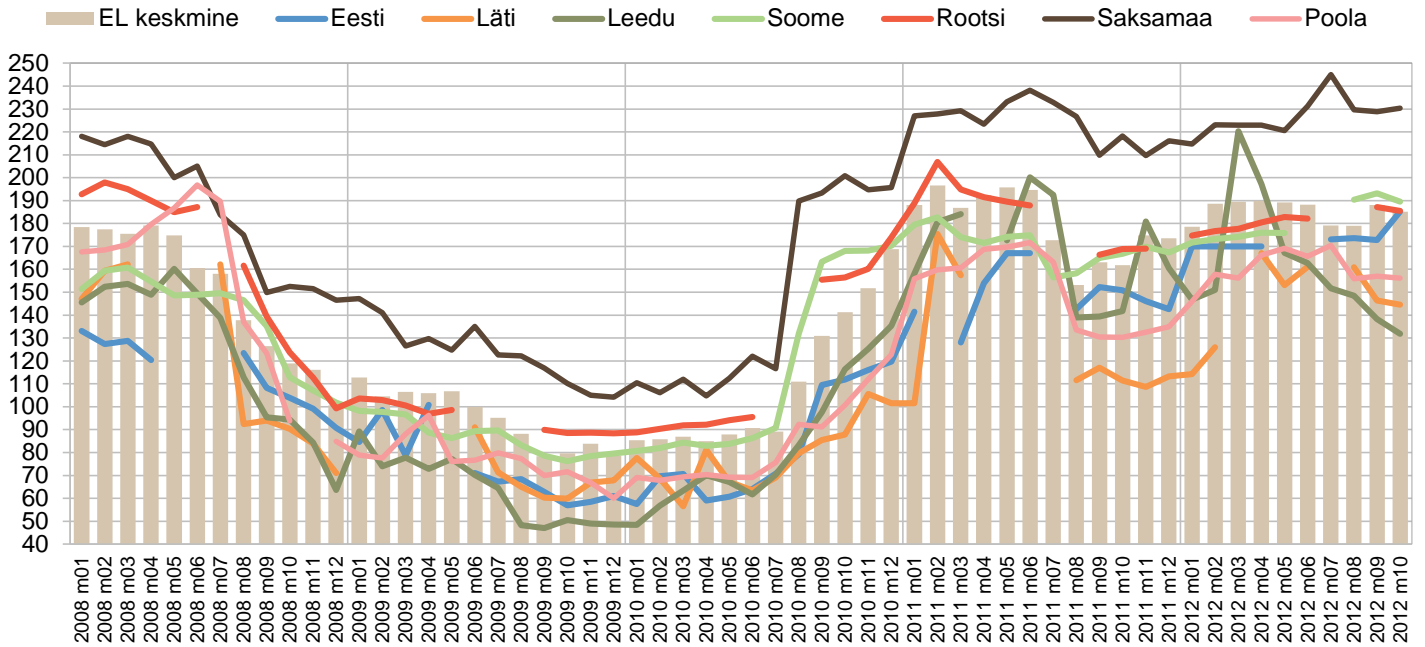
Joonis 5

Allikas: Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraat

Söödakaera kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012
(€/t, km-ta)

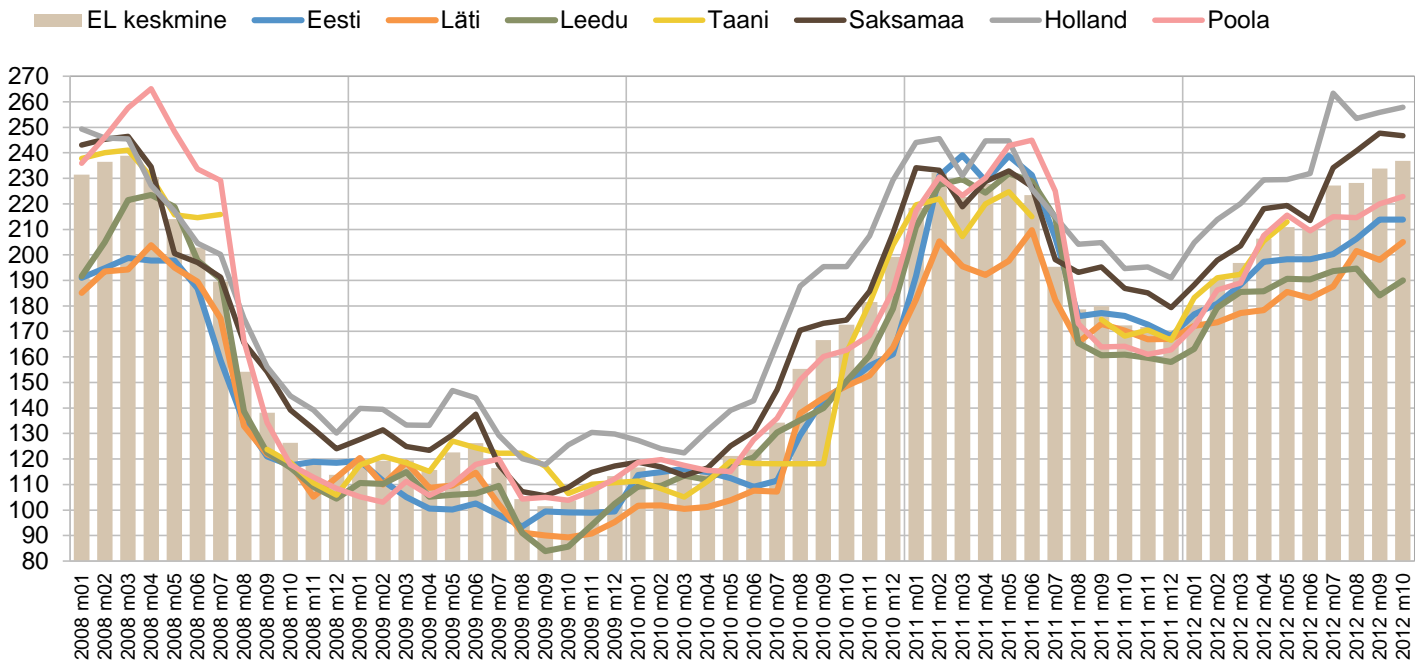
Joonis 6

Allikas: Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraat

Söödanisu kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012
(€/t, km-ta)

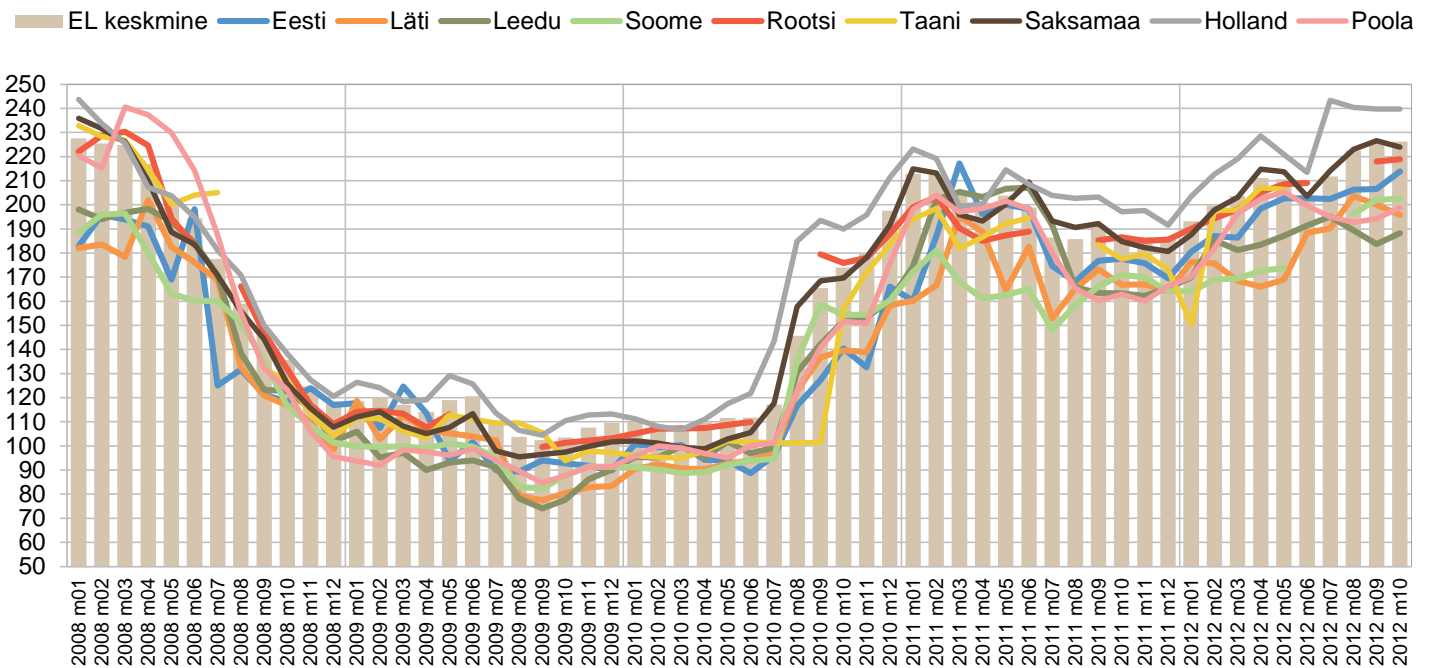
Joonis 7

Allikas: Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirektoraat

Söödaodra kokkuostuhinnad Eestis, lähiriikides ja EL-is 2008-2012
(€/t, km-ta)

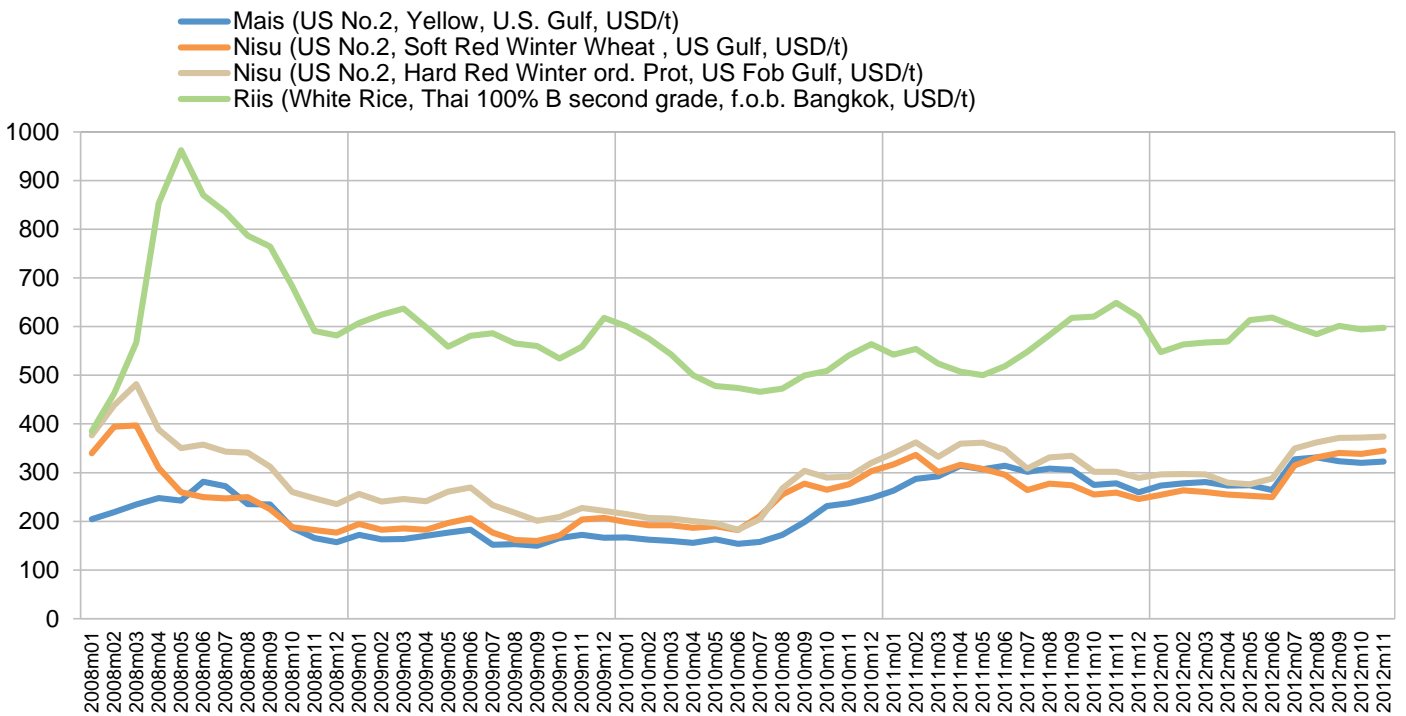
Joonis 8

Allikas: Euroopa Komisjoni Põllumajanduse Peadirekoraat

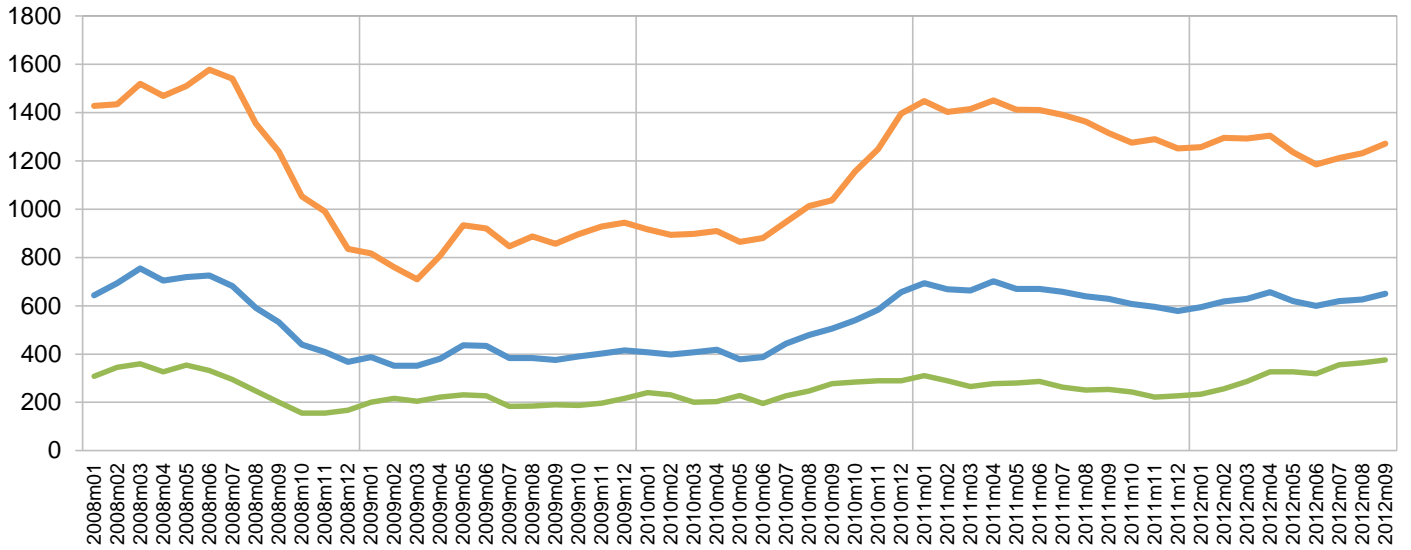
Teravilja rahvusvahelised kokkuostuhinnad
(USD/t)

Joonis 9

Allikas: FAO

- Rapsiseeme (Europe, 00, cif Hamburg)
- Rapsiõli (Dutch, fob ex-mill)
- Rapsiseemne jahu (34%, Hamburg, fob ex-mill)

Allikas: FAO

Teraviljatoodete saagiaasta keskmised jaehinnad Eesti kauplustes
(€/kg)

Tabel 10

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Muutus '11/12 - 10/11, ± %
Leib	1,71	1,61	1,56	1,48	-5,1%
Sai	1,73	1,48	1,49	1,37	-8,1%
Nisujahu	0,73	0,68	0,67	0,66	-1,5%
Kaerahelbed	1,46	1,45	1,43	1,32	-7,7%

*EKI keskmine leiva hind, alates september 2011 Emori keskmine peenleiva hind

Allikas: EKI, TNS Emor

Teraviljatoodete ja toiduõli keskmised jaehinnad
Euroopa pealinnade supermarketites septembris 2012 (eurodes)

Tabel 11

Toode	Nisujahu	Röstsai	Rapsiõli	Spagetid	Kellogg's
Kogus	1 kg	300 g	1 l	500g	375 g
Tallinn	0,50	0,65	2,75	0,99	1,79
Riia	0,66	0,73	1,85	0,85	2,28
Vilnius	0,43	0,64	2,02	0,95	1,82
Helsingi	0,99	1,28	2,37	1,15	1,61
Stockholm	1,29	1,40	1,99	1,40	1,58
Varssavi	0,72	0,72	1,69	0,96	1,34
Praha	0,56	0,62	1,72	0,76	1,48
Amsterdam	0,33	0,44	1,35	0,81	1,72
Berliin	0,45	0,87	1,29	0,49	2,02
Kopenhaagen	0,67	0,95	1,87	1,07	2,68
London	1,00	0,59	2,37	1,19	2,90

Riia: Kellogg's Special

Varssavi: Nestle Corn Flakes

Ümberarvutused erinevatelt pakendi suurustelt

Soodushind septembris

Allikas: TNS Emor

The logo for TNS, consisting of a solid pink square with the letters "TNS" in white, bold, sans-serif font centered within it.

TNS

Eksport ja import

Eksport ja import

Eksport

Teravilja ja teraviljatoodete eksport ümberarvestatuna terale on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 vähenenud 8,5% ehk 299,6 tuhandelt tonnilt 273,9 tuhandele tonnile. Ekspordikäive on aga tulenevalt teravilja kokkuostuhindade kallinemisest hoopis suurenenud 1,9% ehk 1,7 miljoni euro võrra, jõudes 2011/2012. saagiaastal 91 miljoni euro tasemele.

Teravilja ja teraviljatoodete ekspordikäibest poole ehk 49,5% moodustas saagiaastal 2011/2012 teravili. Teravilja osakaal ekspordis on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 vähenenud, kuna siis moodustas teravilja ekspordikäive 55,5% ehk üle poole kogu teravilja ja teraviljatoodete väljaveost. Teravilja eksporditi 2011/2012. saagiaastal 45 miljoni euro eest. Suurenenud on pagari- ja kondiitritoodete ning jahu ja tangainete osakaal ekspordikäibes, mis moodustasid 2011/2012. saagiaastal vastavalt 39,3% ja 17,1% kogukäibest. Jahu ja tangaineid eksporditi seega 15,6 miljoni euro eest ning pagari- ja kondiitritooteid 35,8 miljoni euro eest.

Teravilja ja teraviljatoodete ekspordi ühikuhinnad on enamjaolt tõusnud, erandiks on vaid rukki ühikuhind, mis on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 langenud 33,5% ehk 310 eurolt 206 eurole tonni kohta, kuid pikemas perspektiivis on siiski tegu rukki kohta üsna kõrge ühikuhinnaga, mis jääbki alla vaid 2010/2011. saagiaasta hinnale. Kõige enam, ehk 43,2% 169 eurolt 242 eurole tonni kohta, on tõusnud kaera ühikuhind, kuid mõnevõrra ka nisu (10,7%), odra (9%) ja nisujahu (9,6%) ekspordi ühikuhind.

Teravilja eksport on võrrelduna saagiaastaga 2010/2011 koguseliselt kõige enam kasvanud rukkil – 5,9 korda ehk 6844 tonni võrra. Tuleb aga mainida, et saagiaastal 2010/2011 oli rukki eksport ka rekordiliselt väike võrrelduna eelnevate saagiaastatega. Rukist eksporditi peamiselt Saksamaale (55,1%) ja Lätti (22,7%). Ka kaera eksport on tõusnud (69,1%), kuid põhjusena saab jällegi tuua eelnenud saagiaasta väga madalat ekspordikogust. Kaera eksporditi peamiselt Taani (42,8%) ja Saksamaale (32,1%). Oluliselt vähenenud on aga odra eksport (15,7% ehk 19 197 tonni võrra). Odra eksport oli aga rohkem killustunud, jagunedes peamiselt Hollandisse (21,9%), Jordaaniasse (22,4%) ja Saudi Araabiassse (21,7%).

Teraviljatoodetest on oluliselt kasvanud nisupüüli eksport – 60,5% ehk 10 402 tonni võrra. Nisupüüli eksporditi peamiselt Soome (31,9%), Maltale (25,2%) ja Rootsi (21,5%). Lisaks on veel kasvanud ka kruupide ja helveste (26,9% ehk 2659 t), teraviljatangude, lihtjahu ja graanulite (70,7% ehk 1355 t), pagari ja kondiitritoodete (33,4% ehk 4596 t) ja ka linnaste eksport (15,8% ehk 88 t). Vähenenud on aga rukkipüüli (14,9% ehk 359 t) ja linnaseekstrakti (27,3% ehk 335 t) eksport. Rukkipüüli eksporditi saagiaastal 2011/2012 enim Soome (47,7%) ja Lätti (38,1%).

Õlikultuuride ja õlisaaduste ekspordikäive on samuti suurenenud ja seda 7,8% ehk 5,5 miljoni euro võrra. Õlikultuuride ja õlisaaduste ekspordist moodustas saagiaastal 2011/2012 kõige suurema osa ehk 54,7% õlitaime seemned, mille osakaal on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 suurenenud ja tõrjunud esikohalt taimeõli, mille osakaal ekspordikäibest oli 2011/2012. saagiaastal 37,3%. Taimeõli osakaal on langenud selle tooterühma ekspordikoguse ja käibe vähenemisest ning õlitaime seemnete ja õlikookide ekspordikäibe suurenemisest. Oma osakaalu õlikultuuride ja õlisaaduste ekspordikäibes on taaskord kasvanud õlikoogid.

Rapsiseemne ühikuhind on tõusnud enam kui teravilja ühikuhind – seda koguni 50,3% võrra 320 eurolt 481 eurole. Rapsiseemet eksporditi kõige enam Soome (45,8%) ja Saksamaale (28,5%).

Ekspordikogused on üldiselt õlikultuuride ja õlisaaduste osas vähenenud, seda enim rapsiõli osas, mida eksporditi 11 500 tonni ehk 46,1% vähem kui saagiaastal 2010/2011. Ka rapsiseemne eksport on vähenenud – 2,4% ehk 2114 tonni võrra. Ekspordikogus on aga tublisti ehk 3,4 korda kasvanud õlikookide osas.

Import

Teravilja ja teraviljatoodete import ümberarvestatuna terale on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 vähenenud 8,4% ehk 167,4 tuhandelt tonnilt 153,4 tuhandele tonnile. Teravilja ja teraviljatoodete impordikäive seevastu on jäänud ligikaudu samaks – 88,2 miljonilt eurolt 2010/2011. saagiaastal 88,0 miljonile eurole saagiaastal 2011/2012.

Impordikäibest üle poole (56,6%) moodustasid saagiaastal 2011/2012 endiselt pagari- ja kondiitritooted, mille impordikäive kasvas 4,7 miljoni euro võrra, jõudes 49,8 miljoni euro tasemele. Võrreldes saagiaastaga 2010/2011 on pagari- ja kondiitritoodete osakaal mõnevõrra suurenenud (51,1%-lt 56,6%-le). Mõnevõrra on suurenenud jahu ja tangainete osakaal impordikäibes (23,2%-lt 27%-le), mis tähendab 23,7 miljoni eurost impordikäivet. Teravilja osakaal impordikäibes on vähenenud 22,6%-lt 14,5%-le, teravilja imporditi 2011/2012. saagiaastal 14,5 miljoni euro eest.

Teravilja impordi ühikuhinnad on tõusnud, nagu ka ekspordi ühikuhinnad. Kõige suurem tõus on olnud nisu impordi ühikuhinnas, mis on kasvanud 36,5% ehk 211 eurolt 288 eurole tonni kohta. Odra ühikuhind on tõusnud 20,9%, rukki ühikuhind 17,9% ja kaera ning nisupüüli ühikuhind 6,5%.

Teravilja impordikogused on vähenenud, erandiks on vaid rukki import, mis on koguliselt kasvanud 8,3% ehk 1241 tonni võrra. Rukist imporditi peamiselt Lätist (93,9%). Nisu, odra ja kaera puhul on aga impordikogused langenud vähemasti 63%. Seejuures nisu imporditi peamiselt Soomest (47,9%), otra Lätist (72,3%) ja kaera Lätist (37,4%), Leedust (29,7%) ja Soomest (27,8%).

Teraviljasaaduste osas on aga impordikogused pigem suurenenud, erandiks on vaid rukkipeetõli ja kaerahelveste impordikogus, mis on vähenenud vastavalt 27,8% ja 29,9%. Ülejäänute puhul on toimunud kasv ning kõige rohkem ehk pea kahekordistunud on teraviljatangude, lihtjahu ja graanulite impordikogus (93,5% ehk 2147 tonni võrra). Enam imporditi ka nisupüüli (18,8% ehk 3039 tonni võrra), linnaseid (19% ehk 3949 tonni võrra), pagari- ja kondiitritooteid (9% ehk 1525 tonni võrra) ning veidi rohkem ka linnaseekstrakti (2,7% ehk 88 tonni võrra).

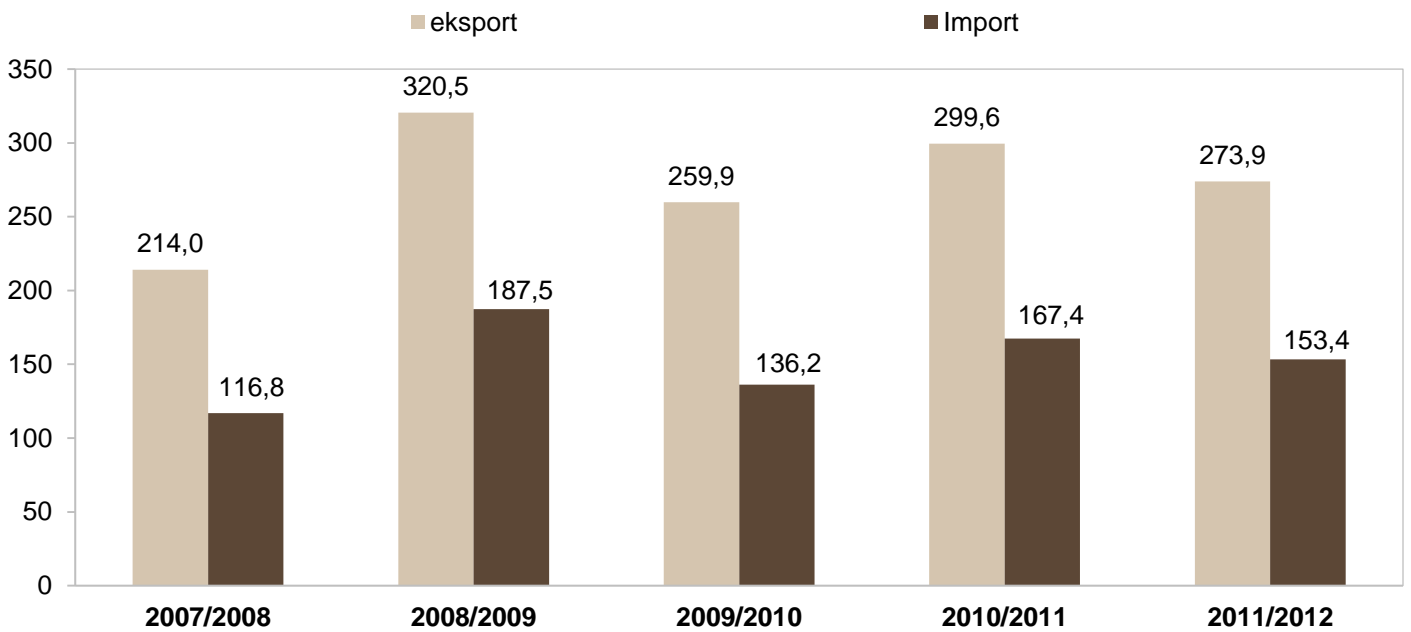
Õlikultuuride ja õlisaaduste saagiaasta 2011/2012 impordikäibest moodustab kõige suurema osa ehk 47,1% õlikook. Suurenenud on jällegi taimeõli osakaal impordikäibes ja seda 43,7%-ni, samas kui õlitaimede seemnete osakaal on vähenenud 9,2%-le.

Koguliselt on suurenenud nii õlikoogi kui ka rapsiõli import. Rapsiõli imporditi 2 korda enam kui 2010/2011. saagiaastal, kuid võrreldes veelgi varasemate saagiaastatega, on rapsiõli import siiski üsna madalal tasemel. Õlikooki imporditi 10,4% ehk 9636 tonni enam kui saagiaastal 2010/2011. Vähem imporditi rapsiseemet, mille impordikogus vähenes 44,3% ehk 2673 tonni võrra. Mis puudutab aga rapsiseemne impordi ühikuhinda, siis sarnaselt teraviljale on see tõusnud, ning seda 30,1% ehk 522 eurolt 679 euronni tonni kohta.

Teravilja ja teraviljasaaduste eksport ning import saagiaastate lõikes
(tuh t, üa terale)

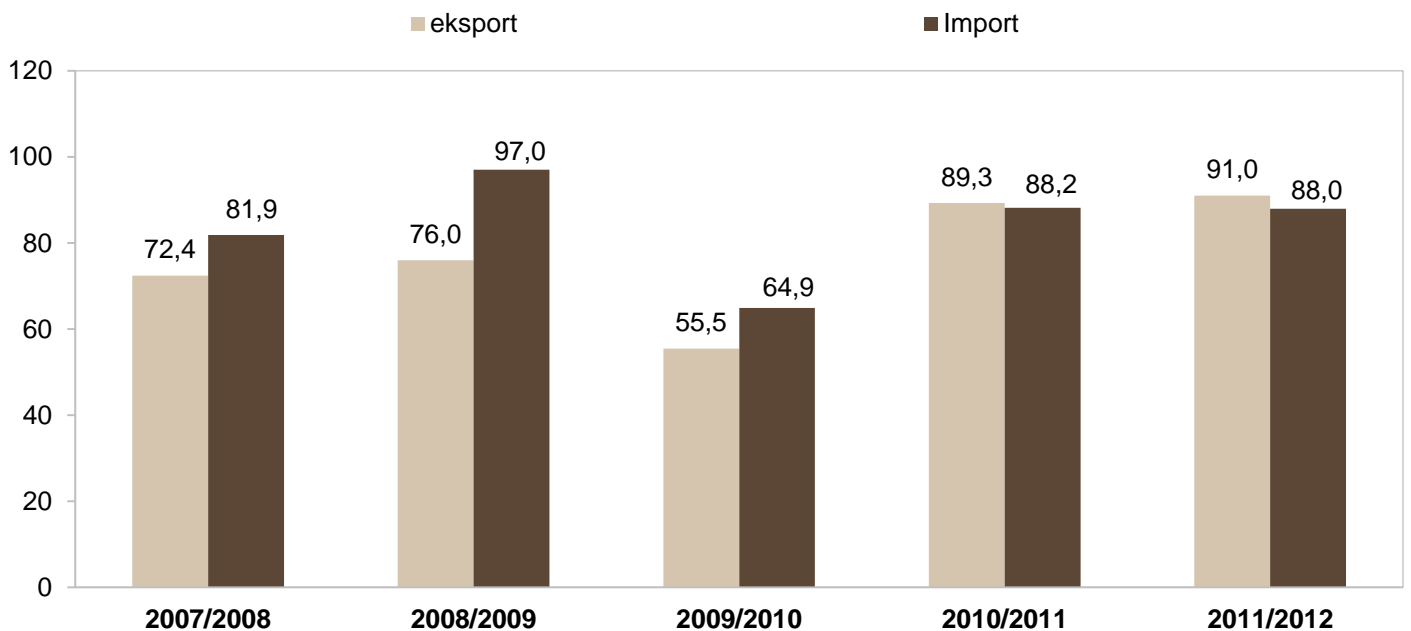
Joonis 11

Allikas: PM

Teravilja ja teraviljatoodete ekspordi- ja impordikäive saagiaastate lõikes
(mln €)

Joonis 12

Allikas: PM

Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste põhieksporti käive ja struktuur Eestis saagiaastate lõikes

Tabel 12

	Eksportikäive (mln €)			Eksporti struktuur (%)		
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2009/2010	2010/2011	2011/2012
TERAVILI JA TERAVILJASAADUSED	55,5	89,3	91,0	100,0	100,0	100,0
...sh teravili	23,6	49,6	45,0	42,5	55,5	49,5
...sh jahu ja tangained	8,6	12,0	15,6	15,5	13,4	17,1
...sh pagari ja kondiitritooted	23,3	24,1	35,8	42,0	27,0	39,3
ÕLIKULTUURID JA ÕLISAADUSED	52,9	70,3	75,8	100,0	100,0	100,0
...sh õlitaimede seemned	19,9	28,9	41,5	37,6	41,1	54,7
...sh taimeõli	28,7	38,7	28,3	54,2	55,1	37,3
...sh õlikoogid	4,3	2,7	6,0	8,2	3,9	8,0

Allikas: SA, PM

Teravilja ning rapsi saagiaasta keskmised ekspordi ühikuhinnad (€/tonn)

Tabel 13

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Muutus 10/11 - 11/12 ± %
Nisu	145	116	196	217	10,7%
Rukis	136	105	310	206	-33,5%
Oder	147	110	201	219	9,0%
Kaer	137	103	169	242	43,2%
Püülijahu nisust	321	250	324	355	9,6%
Rapsiseemne	353	278	320	481	50,3%

Allikas: SA

Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste põhieksport Eestis saagiaastate lõikes (tonni)

Tabel 14

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Muutus 10/11 - 11/12 ± %
Nisu	118266	95168	107167	74888	-30,1%
Rukis	22534	11746	1410	8254	485,4%
Oder	103128	75510	122456	103259	-15,7%
Kaer	23768	22343	7857	13288	69,1%
Püülijahu nisust	20613	19851	17183	27585	60,5%
Püülijahu rukkist	1846	1845	2407	2048	-14,9%
Kruubid ja helbed	6711	9736	9889	12548	26,9%
Teraviljatangud, lihtjahu ja graanulid	1341	995	1915	3270	70,7%
Linnased	554	579	560	648	15,8%
Linnaseekstrakt	3975	3011	1228	893	-27,3%
Pagari- ja kondiitritooted	9344	10519	13765	18361	33,4%
Rapsiseeme	39035	63718	88237	86123	-2,4%
Rapsiõli	22174	29513	25039	13489	-46,1%
Sojaõli	14355	7628	11905	6747	-43,3%
Õlikoogid	22639	22233	10633	36207	240,5%

Allikas: SA, PM

	Nisu	Rukis	Oder	Kaer	Nisujahu	Rukki- jahu	Rapsi- seeme
Saksamaa	31,4	58,1	5,3	32,1	0,2		28,5
Hispaania	18,9						
Soome	17,8				31,9	47,7	45,8
Rootsi	11,6			0,7	21,5		
Läti	7,5	22,7	5,9	7,2	17,4	38,1	0,2
Taani	4,5	10,1	7,7	42,8	0,1		22,5
Itaalia	4,3						
Holland	3,1		21,9				
Leedu	0,2	9,1	10,3		2,8	3,2	3,0
Jordaania			22,4				
Saudi-Araabia			21,7				
Suurbritannia			4,8	17,2	0,3		
Malta					25,2		
Austraalia						4,8	
Tansaania						3,2	
Malaisia						3,0	
Teised	0,7	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0

Allikas: PM

**Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste
põhiimpordi käive ja struktuur Eestis**

Tabel 16

	Impordikäive (mln €)			Impordi struktuur (%)		
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2009/2010	2010/2011	2011/2012
TERAVILI JA TERAVILJASAADUSED	64,9	88,2	88,0	100,0	100,0	100,0
...sh teravili	7,4	22,6	14,5	11,4	25,6	16,5
...sh jahu ja tangained	17,7	20,5	23,7	27,3	23,2	27,0
...sh pagari ja kondiitritooted	39,8	45,1	49,8	61,3	51,1	56,6
ÕLIKULTUURID JA ÕLISAADUSED	44,4	40,2	44,4	100,0	100,0	100,0
...sh õlitaimede seemned	9,8	5,5	4,1	22,0	13,6	9,2
...sh taimeõli	19,7	11,9	19,4	44,3	29,7	43,7
...sh õlikoogid	15,0	22,8	20,9	33,7	56,7	47,1

Allikas: SA, PM

**Teravilja ning rapsi saagiaasta keskmised impordi ühikuhinnad
(€/tonn)**

Tabel 17

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Muutus 10/11 - 11/12 ± %
Nisu	182	169	211	288	36,5%
Rukis	176	86	156	184	17,9%
Oder	202	97	163	197	20,9%
Kaer	157	91	184	196	6,5%
Püülijahu nisust	320	225	308	328	6,5%
Rapsiseemne	481	1325	522	679	30,1%

Allikas: SA

**Teravilja ja teraviljasaaduste ning õlikultuuride ja nende saaduste
põhiimport Eestis saagiaastate lõikes (tonni)**

Tabel 18

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	Muutus 10/11 - 11/12 ± %
Nisu	43727	7055	30914	5479	-82,3%
Rukis	12303	10189	14909	16150	8,3%
Oder	5869	6795	39629	14372	-63,7%
Kaer	1122	753	2214	473	-78,6%
Mais	21349	11525	18858	15782	-16,3%
Püülijahu nisust	17260	22192	16154	19193	18,8%
Püülijahu rukkist	705	990	210	152	-27,8%
Kaerahelbed	1708	2080	2330	1632	-29,9%
Teraviljatangud, lihtjahu ja graanulid	12454	6093	2296	4442	93,5%
Linnased	20884	19260	20739	24688	19,0%
Linnaseekstrakt	5037	3419	3269	3357	2,7%
Pagari-kondiitritooted	14620	13923	16993	18518	9,0%
Rapsiseeme	7138	1039	6034	3361	-44,3%
Rapsiõli	26843	24195	5089	10561	107,5%
Sojaõli	2064	1677	1955	3109	59,0%
Õlikoogid	58773	74231	92996	102632	10,4%

Allikas: SA, PM

	Nisu	Rukis	Oder	Kaer	Mais	Nisujahu	Rukki- jahu	Rapsi- seeme
Soome	47,9			27,8		42,2	82,1	
Läti	28,0	93,9	72,3	37,4	3,2	53,5	15,0	30,9
Leedu	22,2	0,9	22,1	29,7	34,9	0,8	0,1	10,5
Taani	1,2	0,1	0,6		1,9			28,4
Saksamaa	0,6			5,1	9,1	0,6		
Rootsi	0,1						2,8	1,6
Venemaa		5,1			3,8			
Holland			4,4			1,3		
Poola			0,3		0,6	1,5		
Ungari					30,6			
Ukraina					11,9			19,8
Prantsusmaa					3,3			
Kasahstan								8,8
Teised	0,0	0,0	0,3	0,0	0,7	0,1	0,0	0,0

Allikas: PM

TNS

Trendid Euroopa Liidus

Trendid Euroopa Liidus

Teravilja ja õlikultuuride tootmine ning tarbimise trendid Euroopa Liidus saagiaastal 2011/2012 ja prognoos aastaks 2012/2013

2011. aastal ulatus teraviljatoodang Euroopa Liidus tänu soodsale saagikusele 285,7 miljoni tonnini. Saagiaastal 2011/2012 kasvas Euroopa Liidus teravilja import 1 miljoni tonni võrra, samas kui eksport kahanes 6,1 miljoni tonni võrra ja seda peamiselt tänu muutustele nisu kasutamises.

2012. aasta juuni lõpuks olid Euroopa teraviljavarud madalal, 36,9 miljoni tonni tasemel, mis on sarnasel tasemel eelneva saagiaasta seisuga ja võrdväärne 13,6% sisetarbimisega.

Teravilja kogutoodang 2012. aastal oli esialgsete hinnangute kohaselt ligi 3% madalam kui 2011. aastal, mis teeb kasutatavaks kogutoodanguks 276,2 miljonit tonni. Kõige suurem langus tabas maisitoodangut – esialgsetel andmetel langes toodang 15,5% ehk 10,6 miljoni tonni võrra ja seda eelkõige tänu põuale Rumeenias, Ungaris ja Bulgaarias.

Madalama saagikuse tõttu vähenes esialgsetel andmetel ka nisutoodang – 3,1 miljoni tonni võrra 125,6 miljonile tonnile. Samas kasvas 2012. aastal odratoodang 5,8% ehk 3 miljoni tonni võrra, mille tulemusel ulatus toodang 54,4 miljoni tonnini.

Ka saagiaastaks 2012/2013 nähakse impordi püsimist madalamal tasemel kui eelneval saagiaastal ning peamiseks mõjutajaks selles vallas on pakkumine Musta mere piirkonnas.

Tulenevalt Euroopa Liidu poolt kehtestatud ümberkorraldustest seakasvatuses kombineerituna kõrgete sööda hindadega, nähakse teravilja nõudluse vähenemist söödaks 2,5 miljoni tonni võrra ehk 1,5%. Peamiselt sellest tulenevalt nähakse ka sisenõudluse vähenemist. Kuna aga konkurents turul on tihe, siis jäävad ekspordikogused 22,6 miljoni tonni ümber.

Kombinatsioon veidi vähenevast toodangust ja samas stabiilsest nõudlusest viib varude vähenemiseni 4,5 miljoni tonni ehk 12% võrra.

Õlikultuuride toodang 2011. aastal kasvas 29,2 miljoni tonni võrra ehk 1,7% ja seda eelkõige tänu järsule päevalille toodangu kasvule.

Teravilja ja õlikultuuride tootmise ja tarbimise trendid Euroopa Liidus aastani 2020

Euroopa Liidu teraviljaturule on lähima kümnendi jooksul prognooside kohaselt omased piiratud turutingimused, varude madal tase ja keskmisest kõrgemal tasemel püsivad hinnad. Sellised arengud on tingitud pakkumise vähesest kasvust (305 miljonit tonni aastaks 2020), mõningasest (0,5% aastas) saagikuse kasvust ning teravilja sisetarbimise märgatavast suurenemisest Euroopa Liidus eelkõige seoses suureneva nõudlusega etanooli- ja biomassitööstuste poolt.

Sarnased tegurid mõjutavad ka Euroopa Liidu õlikultuuride turgu, mille puhul on ette näha häid väljavaateid tootjatele seoses kõrge nõudlusega ja kõrgete õlikultuuridest toodetavate õlide hindadega. Pakkumise kasv suureneb eeldatavasti mõõduka saagikuse kasvu ja mõnevõrra vähem kasvupinna laienemise arvelt. Sarnaselt teraviljaturule saab ka õlikultuuride turule ja sisetarbimisele oluliseks mõjutajaks biodiisli- ja biomassitööstuse kasv.

Teravilja ja õlikultuuride bilansi paranemist Euroopa Liidus ei ole lähitulevikus ette näha, mistõttu on vaja suurendada importi, et vastata biokütuste sektori arengutele.

The logo for TNS, consisting of a solid pink square with the letters "TNS" in white, bold, sans-serif font centered within it.

TNS

Maailmaturu trendid

Maailmaturu trendid

Teravilja ja õlikultuuride tootmine ning tarbimine maailmas saagiaastal 2011/2012 ja prognoos aastaks 2012/2013

Saagiaastal 2011/2012 kasvas võrreldes eelneva saagiaastaga teraviljatoodang maailmas 6,5% võrra, jõudes 1743,4 miljoni tonni tasemele. Saagiaastaks 2012/2013 prognoositakse teraviljatoodangule aga mõningast vähenemist – 4,9% 1658,1 miljoni tonnile. Saagiaastal 2011/2012 kasvas võrrelduna saagiaastaga 2010/2011 kõigi olulisemate teraviljade tootmine, neist koguliselt kõige enam nisu ja maisi tootmine. Saagiaastaks 2012/2013 prognoositakse aga samade teraviljade toodangu vähenemist ligikaudu 2010/2011. saagiaasta tasemele, lisaks prognoositakse ka mõningast odra- ja kaeratoodangu vähenemist.

Teravilja tarbimine on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 kasvanud ja seda 4% võrra. Käimasolevaks saagiaastaks nähakse ette juba mõningast tarbimise langust (2%), mis on aga väiksem kui toodangu langus, seetõttu ületab prognooside kohaselt saagiaastal 2012/2013 tarbimine juba tootmist. Kõige enam ehk 8% on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 kasvanud kaera tarbimine, mis aga prognooside kohaselt tõmbub mõnevõrra tagasi käimasoleval saagiaastal. Kasvas 4% võrra ka nisu tarbimine, kuid ka selles osas prognoositakse mõningast tarbimise kahanemist 2012/2013. saagiaastal. Teravili, mille tootmine on aga 4% võrra kasvanud ning millele prognoositakse 6% tarbimise kasvu ka käesolevaks saagiaastaks, on rukis.

Riisitoodang maailmas on kasvanud 2011/2012. saagiaastal 3,5% ning käimasolevaks saagiaastaks prognoositakse riisitoodangu püsivust samal tasemel. Riisi tarbimine kasvas saagiaastal 2011/2012 samuti (2,8%), kuid tarbimise kasvu prognoositakse ka käimasolevaks saagiaastaks ja seda 2,3% võrra, mistõttu ületab ka riisi puhul tõenäoliselt 2012/2013. saagiaastal tarbimine toodangut.

Õlitaimede seemnete toodang saagiaastal 2011/2012 vähenes 4% võrra, kuid käesoleval saagiaastal stabiliseerub see prognooside kohaselt taas 2010/2011. saagiaasta tasemel. Õlitaimede seemnete tarbimine omakorda on kasvanud 2011/2012. saagiaastal 3,1% võrra ning käesolevaks saagiaastaks prognoositakse vähest tarbimise langust.

Teravilja tootmise ning tarbimise prognoos aastani 2021

Maailma põllumajandus seisab silmitsi põllumajandustoorme kõrgete hindade ja samas ka hindade oluliste kõikumistega. Samuti omavad suuremat mõju ka välised tegurid, näiteks makromajanduslikud tegurid, energiaturul toimuv ja kliimast tulenevad ohud.

Teraviljavarud püsivad lähiajaloo keskmisest madalamal tasemel. Venemaa, Ukraina ja Kasahstan kasvatavad prognooside kohaselt 2021. aastaks oma olulisust nisu eksportijatena, kuid kuna toodang nendes piirkondades ei ole stabiilne, võib lähitulevikus ette tulla olulisi hinnakõikumisi.

Riisi eksport suureneb prognooside kohaselt Aasia kõige vähem arenenud piirkondadest, samas kui Aafrikast saab üha olulisem riisi importija.

Õlikultuuride tootmise ja ekspordi osas väga olulisi muutusi ette näha pole, peamised tootjad ja eksportijad jäävad samaks. Siiski tasub välja tuua, et üha enam kerkivad esile sellised eksportijad nagu Ukraina ja Paraguay, mistõttu kasvab ilmselt globaalne õlikultuuride eksport. Hiina kui suurim õlikultuuride importija moodustab aastaks 2021 enam kui poole impordist. Brasiilia õlikultuuride toodangu kasv aga väheneb lähitulevikus 4,9%-lt vähem kui 2%-le aastas.

2021. aastaks oodatakse bioetanooli ja biodiisli toodangu kahekordistumist ning seda peamiselt Brasiilias, USAs ja Euroopa Liidus. Kuna aga biokütused põhinevad loomasöödaks kasutataval toorainel, siis prognoositakse selle valdkonna laienemise tõttu 16% nõudluse kasvu taimeõile, 14% teraviljale ja 34% suhkruroole aastaks 2021.

	Tootmine				Tarbimine				Jäägid			
	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013*	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013*	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013*
TERAVILI	1699,5	1636,3	1743,4	1658,1	1663,2	1672,7	1740,4	1700,8	390,7	354,3	356,7	314,6
...sh nisu	686,5	652,0	695,7	653,0	653,6	654,7	695,5	678,2	200,7	197,9	198,2	173,0
...sh rukis	17,5	11,4	12,9	13,8	17,2	12,6	13,1	13,9	2,8	1,7	1,5	1,4
...sh oder	150,8	122,8	134,1	130,7	144,7	136,0	135,7	133,6	37,5	24,3	22,6	19,8
...sh kaer	23,5	19,8	23,0	21,5	23,9	21,1	22,8	21,9	4,5	3,3	3,0	3,1
...sh mais	821,2	830,3	877,8	839,0	823,9	848,4	873,3	853,3	145,3	127,1	131,5	117,3
RIIS	441,4	449,3	464,9	465,1	438,6	445,8	458,1	468,6	95,2	98,7	105,4	102,0
ÕLITAIMEDE SEEMNED	445,0	456,6	438,3	457,7	421,1	443,4	457,2	454,2	74,5	82,5	63,6	64,0
...sh raps	61,0	60,5	60,6	59,0	59,6	61,9	63,4	61,0	8,8	7,0	4,4	2,5

* USDA prognoos oktoobri seisuga

Allikas: USDA

Kokkuvõte

2011. aastal teravilja kasvupind üldiselt kasvas 4,2% võrra ning selle kasvu taga oli taliteravilja kasvupinna suurenemine. Suviteravilja kasvupind mõnevõrra aga vähenes. Kuna aga teraviljade saagikus on Eestis jõudsalt kasvanud, siis kogusaagi mõttes on ka suviteravilja kogusaak tegelikult kasvanud.

Rapsi kasvupind on 2,6% võrra vähenenud, kuid suurenenud saagikuse arvelt on kogusaak ka rapsi puhul kasvanud.

Tulenevalt nii teravilja kui ka rapsi suurenenud kogusaagist, on suurenenud ka kokkuost ja seda teraviljade puhul keskmiselt 8,3% ning rapsi puhul 9%. Kokkuostuhinnad on pärast 2011. aasta viimase kvartali järeleandmist taaskord tõusnud ning kõrgemad kui saagiaastal 2010/2011. Teravilja kokkuostuhinnad Eestis püsivad aga madalamal tasemel kui Euroopa Liidus keskmiselt.

2011. aastal kasvas võrrelduna 2010. aastaga nii nisujahu, jahust kondiitritoote kui ka pagaritoodete tootmine ning vähenes tangainete tootmine.

Teraviljatoodete jaehindades on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 toimunud hinnalangus ja seda kõige enam saia ja kaerahelveste puhul. Vaadates jaehindu Euroopa valitud pealinnades 2012. aasta septembri seisuga, võib välja tuua, et Tallinnas on keskmisest odavam hinnatase nisujahu, röstsaia ja Kellogg's maisihelveste osas, samas kui keskmisest kallim oli Tallinnas rapsiõli ja ka spagetid. Odavaimad teraviljatooted olid vaadeldud pealinnadest Prahas ja Berliinis, kõige kallimad teraviljatooted olid aga Stockholmis ja Londonis.

Teravilja ja teraviljatoodete eksport ümberarvestatuna terale on võrrelduna saagiaastaga 2010/2011 vähenenud 8,5%, ekspordikäive on aga tulenevalt teravilja kokkuostuhindade kallinemisest hoopis 1,9% võrra suurenenud. Teravilja- ja teraviljatoodete ekspordist moodustas kõige suurema osa teravili terana. Kasvanud on rukki ja kaera eksport ning oluliselt on vähenenud odra eksport. Teraviljatoodete eksport on üldiselt kasvanud, vähenenud on vaid rukkipüüli ja linnaseekstrakti eksport.

Õlikultuuride ja õlisaaduste ekspordikäive on samuti suurenenud 7,8% võrra. Õlikultuuride ekspordikogused on üldiselt aga vähenenud (va õlikook) ning ekspordikäibe kasv on tingitud suurenenud ühikuhinnast. Õlikultuuride ja õlisaaduste ekspordist moodustasid saagiaastal 2011/2012 kõige suurema osa õlitaimede seemned, mille osakaal on ka suurenenud. Suurenenud on ka õlikookide osakaal ekspordikäibes.

Teravilja ja teraviljatoodete import ümberarvestatuna terale on võrreldes saagiaastaga 2010/2011 vähenenud 8,4%, impordikäive on aga jäänud ligikaudu samaks. Impordikäibest kõige suurema osa ehk üle poole moodustasid saagiaastal 2011/2012 endiselt pagari- ja kondiitritooteid, kuid nende osakaal on mõnevõrra ka suurenenud. Suurenenud on ka jahu ja tangainete osakaal, mistõttu teravilja osakaal on vähenenud. Teravilja importkogused on pigem vähenenud, erandiks on vaid rukki importkogus. Teraviljasaaduste osas on aga impordikogused pigem suurenenud, erandiks vaid rukkipüüli ja kaerahelveste impordikogus.

Õlikultuuride ja õlisaaduste saagiaasta 2011/2012 impordikäibest moodustas kõige suurema osa õlikook. Õlikoogi ja taimeõli import on suurenenud nii käibe kui ka koguste poolest. Rapsiseemne import aga vähenes.

Nii Euroopa kui ka maailma turul tuleb lähiaastatel leppida ebastabiilsete ja üsna kõrgete teraviljahindadega.